

Til Kunnskapsdepartementet

Vår ref: 2017/468

Deres ref: 17/3201

Vår dato: 30.09.17

Deres dato: 20.06.17

Svar på høring om ny fagskolelov

Kunnskapsdepartementet foreslår ny lov om fagskoleutdanning. Forslaget er en oppfølging av Meld.St.9 (2016-2017) Fagfolk for fremtiden, og skal erstatte gjeldende fagskolelov av 20. juni 2003 nr. 56.

De viktigste forslagene er:

- Endring i begreper som at fagskole skal være "høyere yrkesfaglig utdanning"
- Utvidelse av styret til minst sju medlemmer, mens det i dag er minimum fem medlemmer
- Representasjon og stemmerett for studenter og ansatte i fagskolens styre
- To styrerepresentanter skal være tilknyttet relevant arbeidsliv, fortrinnsvis med regional tilknytning
- Fagskolepoeng blir studiepoeng
- Mulighet for unntaksvis å kunne tilby treårig fagskoleutdanning

Nasjonalt fagskoleråd (heretter "Fagskolerådet") er positiv til mye i departementets forslag til ny fagskolelov. Særlig vil vi fremheve styrkingen av studentenes rettigheter, representasjon i fagskolenes styringsorgan og at fagskolene nå skal få et ansvar for å legge til rette for studentorgan. Det er også positivt at de ansatte får en tilsvarende representasjon og at arbeidslivet i større grad skal få representasjon.

Fagskolerådet mener at departementets forslag til nivåplassering av fagskolene i formålsparagrafen og forslag til omregning av studiepoeng internasjonalt ikke er i tråd med intensjonene i fagskolemeldingen som ble vedtatt før sommeren. Stortinget var tydelig på at fagskoleutdanning nå skal være høyere yrkesfaglig utdanning og at en slik utdanning skal gi studiepoeng.

Kvalifikasjonsrammeverket

En forhåndsplassering av all fagskoleutdanning på nivå 5 i kvalifikasjonsrammeverket hindrer en vurdering av lengre fagskoleutdanninger på et høyere nivå enn 5 i kvalifikasjonsrammeverket dersom kompetansebehovet i arbeidslivet tilsier det. Fagskolerådet mener at det er en helt grunnleggende forutsetning for at fagskolen skal kunne identifiseres og videreutvikles som del av høyere yrkesfaglig utdanning at enkelte fagskoleutdanninger kan bli vurdert på nivå 6 i NKR. Det er også en naturlig konsekvens av at fagskolene nå skal omtales som høyere yrkesfaglig utdanning.

Fagskolerådet vil vise til at NOKUT allerede i 2011 i sitt høringssvar mente at toårig fagskoleutdanning burde kunne vurderes på samme nivå som høyskolekandidat, altså på nivå 6. Fagskolene ble plassert på nivå 5, og krav om beskrivelse av læringsutbytte kom med i forskriftene fra 2013.

Læringsutbyttebeskrivelsene (kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse) tilsier at enkelte fagskoleutdanninger kan forsvare en plassering på nivå 6 i NK¹.

Omregning av studiepoeng internasjonalt

Nasjonalt Fagskoleråd mener at studiepoeng oppnådd i en fagskole og høyere yrkesfaglig utdanning må kunne konverteres til ECTS². Dersom ECVET blir valgt, vil studiepoeng oppnådd i fagskole ha svært begrenset verdi internasjonalt.

I Innst. 254 S (2016–2017) Fagfolk for fremtiden - Fagskoleutdanning har Stortinget vedtatt at fagskolen skal omtales som høyere yrkesfaglig utdanning med rett til å utstede studiepoeng. Stortinget vedtok da også tydelige føringer om at forholdene må legges til rette for internasjonalisering av fagskoleutdanningen. I forbindelse med studiepoeng for fagskoleutdanning skriver de følgende:

"Komiteen understreker at dette også er et viktig tiltak for å sikre en mulighet for økt internasjonalisering av fagskolesektoren. Komiteen mener at det med mobiliteten i dagens arbeidsmarked er viktig å ha en betegnelse på kvalifikasjoner som gjør det enklere å forholde seg til andre europeiske institusjoner som tilbyr utdanninger med tilsvarende læringsutbytte."

En naturlig konsekvens av dette vil være at studiepoeng oppnådd i fagskole kan konverteres til ECTS på lik linje med studiepoeng oppnådd ved høyskoler og universiteter. Regjeringen foreslår å i stedet bruke ECVET. Partene i arbeidslivet har uttalt seg om ECVET tidligere, og mener at systemet fortsatt ikke er utviklet til å være operasjonelt for annet enn mobilitet for VET-studenter/lærlinger på nivå 4.. I tillegg er bruken av ECVET avgrenset til bruk innen enkelte bransjer i enkelt land. Departementet skriver at fagskolene ikke kan omregne studiepoengene sine til ECTS, og begrunner det med at fagskoleutdanning ikke er omfattet av Bologna-samarbeidet. Det er ikke korrekt.

ECTS benyttes over hele Europa – også på EQF-5 nivå. Det gjelder bl.a. Frankrike, Nederland, Luxembourg, Storbritannia, Irland, Danmark, Sveits, Spania, Portugal, Malta, Kypros og Hellas. Disse landene er også tydelige på at denne praksisen er helt innenfor rammene som settes i Dublin-deskriptorene slik de defineres i Bologna-prosessen. I Dublin-deskriptorene presiseres det også at "Short Cycle", som i EU defineres som EQF-nivå 5, kvalifiserer for 120 ECTS.

Den overordnede målsetting med Bologna-rammeverket og EQF er å sikre mobilitet. I ECTS User's Guide beskrives et overordnet formål med Bolognarammeverket:

"It facilitates mobility within an institution or country, from institution to institution, from country to country, and between different educational sectors and contexts of learning (i.e. formal, non-formal, informal and work-based learning), through recognition and credit transfer."

Den franske bolognaeksperten Sylvie Bonichon oppsummerer det hele slik:

"The recommendations made in the Bologna Communiqués is that L5³ qualifications, when existing or implemented in countries, should be included in the Higher Education landscape of the country. But, in respect of the subsidiarity principles, it is up to the countries to decide."

På denne bakgrunn har tretten europeiske land har valgt å inkludere utdanninger på nivå 5 i høyere utdanning, og benytter seg av et felles poengsystem for alt fra nivå 5 til 7/8 som lar seg konvertere til ECTS. Det er derfor ingen grunn til å tro at andre land i Europa vil komme med innvendinger dersom Norge velger ECTS for konvertering av studiepoeng oppnådd i fagskoler i høyere yrkesfaglig utdanning.

---

¹ Dissens: Utdanningsforbundet støtter departementets forslag til nivåplassering i fagskolen. Fagskolen bør fortsatt ligge på nivå 5 i kvalifikasjonsrammeverket.

² Dissens: Utdanningsforbundet støtter departementets forslag om at fagskolene ikke kan omregne sine studiepoeng til ECTS

³ Level 5

Skulle derimot ECVET bli valgt så vil vi i Norge stå igjen med to typer studiepoeng. Studiepoeng oppnådd i fagskole vil i realiteten kun ha verdi nasjonalt, mens studiepoeng oppnådd ved høyskoler og universiteter vil ha verdi både nasjonalt og internasjonalt.

Kommentarer til selve lovteksten

§ 1 formålsparagraf

Fagskolerådet mener at formålsparagrafen bør løftes og bli mer tydelig på fagskolens egenart, dens tilknytning til arbeidslivet og at den er både erfarings- og utviklingsbasert. En fremtidsrettet fagskole som tilbyr høyere yrkesfaglig utdanning må ha faglig utvikling basert på arbeids- og næringslivets erfaring og forskningskunnskap som del av sitt oppdrag.

Fagskolerådet forslår at følgende alternative tekst:

"(3) Fagskolens kunnskapsgrunnlag bygger på erfarings- og utviklingskompetanse i arbeidslivet, samt relevant forskning. Fagskolen skal i nært samarbeid med yrkesfeltet utvikle og formidle spesialisert yrkeskompetanse tilpasset ny teknologi, utviklingstrekk og behov i samfunns- og arbeidsliv."

Fagskolerådet foreslår for øvrig at denne teksten endres til: *"Fagskoleutdanning skal ligge på nivå over videregående opplæring..."*. Departementet snakker her om "nivået" over videregående opplæring. Det er plassering på nivå 5 i dagens kvalifikasjonsrammeverk, og hindrer dermed en videreutvikling til og vurdering av fagskoleutdanning på nivå 6 i kvalifikasjonsrammeverket.

§ 4 Akkreditering av fagskoleutdanning

Her står det at *"Akkreditert fagskoleutdanning skal være i samsvar med Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk"*. Fagskolerådet viser til tidligere kommentarer om dette. Fagskoleutdanninger må kunne vurderes innplassert på nivå 6. Det vil være et avgjørende ledd i anerkjennelsen av fagskolen som en «høyere utdanning».

§4 (3) Omfang tre år

Fagskolerådet vil påpeke at departementet har en alt for streng tolkning av fagskoleutdanninger som kan utvides til tre år. Det er arbeidslivets kompetansebehov som må være avgjørende for om en 3-årig fagskoleutdanning skal godkjennes eller ikke. NOKUT er det organet som er faglig best til å vurdere det.

Erfaring viser at ny teknologi i løpet av få år kan skape både nye fagområder og yrker med tilsvarende behov for kompetanse. Digitalisering bidrar også til å øke kompetansebehovet innen eksisterende fagområder og yrker. Disse kompetansebehovene oppstår uavhengig av om det er knyttet en sertifisering eller autorisasjon til det aktuelle yrket som utdanningen skal kvalifisere for.

I tillegg vil en slik begrensning som i dag er formulert hindre videreutvikling i fagskolesektoren.

§ 7 Godskriving og fritak

Departementet skriver her om "fagskolepoeng". Fagskolerådet legger til grunn at dette er en skrivefeil. Både regjeringen og Stortinget har nå gått inn for at fagskoleutdanning skal gi studiepoeng.

§ 9 (1) Styrets sammensetning

Fagskolerådet mener at det ifm forarbeidene til loven bør komme fram at representanter fra relevant arbeids- eller næringsliv kan rekrutteres både direkte fra arbeidslivet og fra partene i arbeidslivet og andre yrkesfaglige organisasjoner, regionalt eller nasjonalt.

§11 – Administrativ og faglig ledelse

Fagskolerådet mener det er svært viktig at fagskolen er en egen, selvstendig institusjon. Det er ikke alltid tilfelle i dag. For mange fagskoler vil det være riktig og viktig å ha egen rektor. Det må være fagskolens styre som tilsetter rektor, og rektor må rapportere til styret.

Fagskolerådet vil likevel minne om at fagskolene i Norge er lite homogene og varierer i størrelse fra noen 10-talls studenter til over 1000 studenter. Fagskolerådet mener at forslaget i §11 om administrativ og faglig ledelse må ta hensyn til at fagskolene organiserer seg ulikt med hensyn til om det er daglig leder eller rektor som er øverste ansvarlig leder, og som rapporterer til styret.

§ 15 Opptak

Fagskolerådet etterlyser en oppfølging av Stortingets innstilling til Fagfolk for fremtiden – Fagskoleutdanning som anbefaler at det gjøres unntak i opptaksforskriften for kunstfag. Samtidig må det gjøres en vurdering for hva som defineres som kunstfag. I dagens digitale samfunn blir f.eks. også foto og video ofte benyttet i kunstfaglige sammenhenger, og grensene mellom kunst og kunsthåndverk er ofte flytende.

I forhold til de utdanningene som kan omfattes av unntaksbestemmelsene bør det stå i lovteksten: «For opptak til utdanninger innen kunst og kunsthåndverk gjelder fullført og bestått videregående opplæring eller bestått opptaksprøve på tilsvarende læringsutbytteneivå.»

Fagskolerådet viser for øvrig til pågående arbeid mellom Norsk Industri, Byggenæringens Landsforening og Fellesforbund om utvikling av modulbasert fagskoleutdanning. Fagskolerådet ber derfor om at fagskoleloven ikke lukker døren for slike og lignende initiativ fra partene. Fagskolerådet viser til at fagskoleutdanning er fleksibel, og at Fagskolerådet har som mål å arbeide for fleksible fagskoletilbud tilpasset den enkelte student og arbeidslivet sine behov.

§ 16 (2) Studiepoeng

Fagskolerådet vil vise til innledende kommentarer om dette, og understreke at departementet ikke må legge til grunn en videreføring av tidligere skille mellom fagskolepoeng og studiepoeng.

§16 (3a) Forskrift om et nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk

Her står det at departementet kan gi forskrift om et nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk. Ved innføring av Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk i 2011 ble det sagt at det skal evalueres og eventuelt justeres innen 2017. Dette arbeidet må Kunnskapsdepartementet sette i gang med så snart som mulig. Jfr også innledende kommentarer om at fagskolene må bli vurdert på nivå 6 i kvalifikasjonsrammeverket. Vi viser for øvrig til Fagskolerådet sitt hørings svar om forskriftsfesting av nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk.

§17 Grader

Her foreslås det at "styret kan gi graden fagskolekandidat for fullført fagskoleutdanning av ett års varighet eller mer."

Fagskolerådet viser til at Stortinget mener det må vurderes alternativer til "fagskolekandidat" som betegnelse for grad. Departementet skriver i sitt høringsbrev at de ber høringsinstansene komme med forslag til andre mulige gradsbetegnelser. Fagskolerådet mener at departementet i stedet burde satt ned en arbeidsgruppe med representanter fra fagskolesektoren for å komme med forslag til alternative gradsbetegnelser. For at en gradsbetegnelse skal fungere etter hensikten er det viktig at både fagskolene og arbeidslivet kan stille seg bak dem. Det er også viktig at betegnelsen kommuniserer i en internasjonal sammenheng. Blant annet anbefaler Fagskolerådet at gradsbetegnelsen Associate Degree blir utredet. Det

er en internasjonalt brukt gradsbetegnelse og er allerede en integrert del av gradssystemet med bachelor og masters degree i mange land, blant annet USA, Canada og Nederland. Også andre forslag, som for eksempel Higher Vocational Degree bør vurderes. Fagskolerådet ber om at det blir satt i gang en slik måte å utrede dette på, og ikke gjennom høringen til endringen i fagskoleloven.

§ 18 Vitnemål

Fagskolerådet støtter regjeringens forslag om at studiepoeng gis for studenter som er under utdanning ved lovens ikrafttredelse. For tidligere studenter så anbefaler rådet at Kunnskapsdepartementet utformer et rundskriv som legges ved studentenes vitnemål. Rundskrivet må presisere at fagskolepoeng er å forstå som studiepoeng.

Fagskolerådet støtter at fagskolene skal ha en rett til å skrive ut nye vitnemål for studenter med fagskolepoeng for sine studenter. Det vil være viktig for å likestille tidligere og fremtidige fagskolestudenter.

Dersom departementet bestemmer at det også skal være en plikt for fagskolene å skrive ut nye vitnemål mener Fagskolerådet at det må avgrenses til forespørsler fra enkeltstudenter. Fagskolene må da få dekket kostnadene knyttet til utstedelse av nye vitnemål som bl.a. inkluderer framhenting fra arkiver, nødvendig kvalitetskontroll og utstedelse av nye vitnemål.

Skal Kunnskapsdepartementet eller fagskolene finansierer vitnemålsportalen?

Fagskolerådet viser til Deloitte-rapporten fra mai 2016 som dokumenterer at fagskolesektoren er underfinansiert. I tillegg går en tredjedel av studentene på fagskoleutdanninger som ikke mottar offentlig finansiering. På denne bakgrunn mener Fagskolerådet at det er rimelig at Kunnskapsdepartementet finansierer vitnemålsportalen som en del av et nasjonalt løft for å styrke fagskoleutdanningen.

Vennlig hilsen

Arvid Ellingsen
Leder

Knut Erik Beyer-Arnesen
Nestleder